

تدریس به روش « سخنرانی »

شناخته شده ترین روش آموزش در سراسر دنیا سخنرانی (Lecturing) است که یک روش معلم – محور محسوب می شود که در آن فعالیت های آموزش و یادگیری عمدتاً بوسیله معلم هدایت می شود. "سخنرانی" معروف ترین روش معلم محور به شمار می آید. سخنرانی مساط ترین روش تدریس در اکثر کلاس های دانشگاهی؛ بویژه در کلاس های بزرگ می باشد.

بنابراین تعریف؛ سخنرانی عبارت است از ارائه دانش و اطلاعات توسط معلم به گروه یادگیران می باشد که عمدتاً جنبه کلامی دارد. نام دیگر سخنرانی " ارائه نمودن" است که یک گفتار آموزنده است که از سوی یک شخص آگاه تر مانند معلم در اختیار اشخاصی که آگاهی کمتری دارند.

نام های دیگری چون " تدریس نمایشی" و " یادگیری دریافتی" به روش سخنرانی اطلاق می شود.

مراحل اجرای روش سخنرانی

مرحله اول: آمادگی برای سخنرانی

- آمادگی از نظر تجهیزات
- آمادگی عاطفی مدرس
- آمادگی از نظر زمان

مرحله دوم: مقدمه سخنرانی

۱. ایجاد رابطه بین معلم و شاگرد
- ۲- جلب توجه شاگردان: - شناخت علایق و خواسته های شاگردان - ایجاد انگیزش - بیان صریح هدفها و نکات مهم سخنرانی

مرحله سوم: متن و محتوی سخنرانی

۱. جامع بودن محتوی
۲. سازماندهی منطقی محتوی
۳. استقرار توجه شاگردان در طول ارائه محتوی: الف: تغییردادن ب: تغییر کانالهای ارتباطی ج: فعالیت جسمی
- د: پرسش و پاسخ در حین سخنرانی ه: -تأکید - تمرین - خودآگاهی - توجه - استراحت کوتاه - تکرار

مرحله چهارم: جمع بندی و نتیجه گیری

- الف: از شاگردان بخواهد که بعضی از نکات مهم درس را به خاطر بیاورند یا نظر خود را درباره آنها بگویند.
- ب: به سوالهای شاگردان پاسخ گوید.
- ج: نکات مهم و اساسی درس را گوشزد و مرور کند.
- د. شناخت علایق و خواسته های شاگردان

فنون آموزش با روش سخنرانی

۱. بیان اهداف های آموزشی و آمادگی تدریس

- بیان هدف های آموزشی و آماده کردن یادگیرندگان در آغاز هر درس
- آماده سازی یادگیرندگان برای یادگیری اهداف آموزشی مانند مروری کوتاه بر دروس جلسات قبل
- برانگیختن علاقه یادگیرندگان برای یادگیری درس جدید
- ارائه توضیح : مهم ترین ویژگی آموزش به روش سخنرانی مفید و موثر " توضیح دادن " می باشد که گامی فراتر از ارائه صرف دانش و معلومات بوده و به بیان علت رویدادها، روابط بین مفاهیم و اندیشه ها و توصیف و تشریح فرآیندها می پردازد. توضیحات عمدتاً به سه دسته تقسیم می شوند: - تفسیری: " چه " تالاسمی چه نوع کم خونی است؟

- توصیفی: " چگونه " آنمی چگونه ایجاد می شود؟
- تعلیلی: " چرا " چرا خستگی در اثر آنمی ایجاد می

شود؟

➤ در ارائه توضیحات باید از زبانی ساده، مستقیم و سازمان یافته برای بیان مفاهیم استفاده کرد.

- ### ۲. استفاده از پیش سازمان دهنده :
- پیش سازمان دهنده مجموعه ای از مفاهیم مربوط به مطلب یادگیری است که پیش از آموزش جزئیات تفصیلی آن مطلب در اختیار یادگیرندگان گذاشته می شود و پایه یادگیری آن مطلب جدید را تشکیل می دهد.

نقش پیش سازمان دهنده فراهم کردن مفاهیم مشمول کننده یعنی تدارک مجموعه ای از مفاهیم بسیار جامع است که مفاهیم و اطلاعات کمتر جامع تحت شمول آن قرار می گیرند، که بصورت خلاصه ای از موضوع درس در آغاز درس در اختیار یادگیرندگان قرار می گیرند که شامل مطالبی از عناصر سازمان دهنده برای یادگیری های جدید تدارک می بینند، می باشد. انواع پیش سازمان دهنده عبارت است از: (۱) توضیحی یا نمایشی (۲) مقایسه ای پیش سازمان دهنده در دو مورد کمک کننده است:

- زمانی که یادگیرنده از پیش مطالب مشابه با مطلب جدید را نیاموخته است که بتواند مطلب جدید را به آنها ربط دهد.
- وقتی که یادگیرنده اطلاعات مشمول کننده لازم را قبلاً آموخته است اما رابطه بین آنها و مطلب جدید برای او روشن نیست.

- ### ۳. ایراد سخنرانی:
- منظور از ایراد سخنرانی این است که شما بعنوان مدرس مطالب و موضوعات را در قالب بیانات منطقی در اختیار یادگیرندگان قرار دهید:

- شروع با یک مقدمه
- دادن توضیحات ضروری
- ارائه مدارک، شواهد ضروری، یافته های پژوهشی جهت مستند سازی توضیحات
- نتیجه گیری نهایی

سایر روش هایی که به موثر بودن و بهبود روش سخنرانی کمک می کنند:

۴. شور و شوق و تحرک در سخنرانی
۵. گرمی و شوخ طبعی
۶. پرسیدن سوال و واریسی مشکلات درک فراگیران
۷. یادداشت برداری
۸. دادن تکلیف

موارد استفاده از روش سخنرانی

- آنجا که هدف اصلی انتقال معلومات معلم است.
- موقعی که مطالب سخنرانی به طریق دیگری در دسترس یادگیرندگان قرار ندارد.
- زمانی که مطالب پراکنده هستند و مدرس باید آنها را مرتب کرده، سازمان داده و در اختیار یادگیرندگان قرار دهد.
- وقتی که نگهداری مطالب در حافظه برای مدت طولانی لازم نیست.
- زمانی که معلم می خواهد یادگیرندگان را رهنمایی کند و دستورالعمل هایی در اختیار آنان قرار دهد تا برای یادگیری از طریق روش های دیگر تدریس آماده شوند.

راهکارهایی برای آموزش اثربخش با روش سخنرانی:

- موضوع درس خود را به دقت سازمان دهید.
- قسمت های دشوار درس را پیش بینی و برای آن برنامه ریزی کنید.
- مطالب را روشن بیان کنید و از کاربرد کلمات و عبارات مبهم بپرهیزید.
- شور و شوق خود را برای موضوع تازه و درس نشان دهید.

محاسن روش سخنرانی

روش سخنرانی، مختص کلاسهای پرجمعیت است. روش بسیار ارزانی است. این روش می تواند تا حد زیادی با برنامه معلم تطبیق یابد. با توجه به موقعیتهای زمانی و مکانی و مجموعه تجهیزات، روش سخنرانی بسیار انعطاف پذیر است. موقعیت سخنرانی ممکن است سبب تقویت اجتماعی، ذوق زیبایی، علاقه، اعتماد به نفس و کاهش احساس تنهایی شود.

محدودیت روش سخنرانی

در این روش، چون معلم متکلم وحده است شاگردان چندان فعال نیستند. بیشتر از حس شنوایی استفاده می شود. قدرت تکلم شاگردان چندان تقویت نمی شود. تفاوتهای فردی در آن منظور می گردد. و محدودیت روش سخنرانی بیشتر متعلق به عدم کاربرد صحیح آنهاست. این روش، مستلزم وجود برخی از خصوصیات شخصیتی مانند صدا، روش سخنگویی، روانی سخن، آرامش و نظم و ... است.

تهیه و تنظیم: رزیتا چراغی عضو هیات علمی گروه پرستاری